T017 BD VIII 212-Q8-P6 Niệm-Kinh Xuất Diệu

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH XUAÁT DIEÄU QUYEÅN 8

Phaåm 6: NIEÄM

Nghó möøng sinh lo Nghó möøng sinh sôï Khoâng coù nghó möøng Coøn lo, sôï gì? Thuôû aáy, Ñöùc Phaät ngöï trong khu laâm vieân Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, thuoäc nöôùc Xaù-veä. Luùc aáy, coù moät Phaïm chí ngoaïi ñaïo, voán ít con caùi, chæ coù duy nhaát moät ñöùa con trai, nhöng roài thaèng beù chôït cheát ñi. Ñeâm ngaøy thöông nhôù con, Phaïm chí khoâng coøn thieát gì ñeán aên uoáng, côûi heát aùo quaàn, keâu gaøo thaûm thieát nôi goø maû, thöôøng nhôù maõi nhöõng nôi tröôùc ñaây con mình ñi ñöùng tôùi lui. Theá roài, vò Phaïm chí ra khoûi thaønh Xaù-veä, tôùi tinh xaù Kyø hoaøn, ñeán choã Phaät ngöï. Phaïm chí thaêm hoûi Ñöùc Theá Toân vaø ngoài sang moät beân. Ñöùc Phaät hoûi vò Phaïm chí: –Hoâm nay Phaïm chí caùc caên baát ñònh, taâm yù baán loaïn, vaäy coù vieäc gì theá? Vò Phaïm chí baïch Phaät: –Baïch Ñöùc Theá Toân, toâi coù moät ñöùa con, noù ñaõ cheát boû toâi, toâi muoán cheát theo noù maø khoâng ñöôïc, neân ñaønh soáng ñaây thoâi, vì theá caùc caên laøm sao ñöôïc yeân oån, taâm yù khoâng baán loaïn cho ñöôïc? Toâi ñaõ chaêm nom, nuoâi daïy noù töø beù, mong noù sôùm lôùn khoân. Theá maø nay noù ñaõ cheát, khieán loøng toâi buoàn khoå, khoâng theå khuaây khoûa noåi. Töø luùc noù cheát ñeán giôø, ñeâm ngaøy thöông nhôù, toâi khoâng coøn thieát gì ñeán aên uoáng, nghæ ngôi, côûi heát quaàn aùo, keâu gaøo khoùc than beân goø maû, nhôù maõi nhöõng nôi tröôùc kia con toâi ñi ñöùng, tôùi lui. Ñöùc Theá Toân baûo: –Theá ñoù, Phaïm chí, ñuùng nhö lôøi oâng keå, taát caû buoàn raàu khoå naõo ñeàu phaùt sinh töø aân aùi. Nghe vaäy, vò Phaïm chí baïch Phaät: –Khoâng phaûi nhö lôøi Cuø-ñaøm noùi, ngöôøi ñôøi aân aùi sinh taâm vui möøng. Baáy giôø vò Phaïm chí nghe Ñöùc Phaät noùi khoâng ñoàng yù, lieàn ñöùng daäy rôøi khoûi choã ngoài khoâng ngoaûnh ñaàu laïi. Treân ñöôøng veà, ñi ngang qua xoùm côø baïc, vò Phaïm chí thaáy hai ngöôøi ñang ngoài ñaùnh baøi vui chôi, oâng lieàn nghó: “Con ngöôøi ta soáng ôû ñôøi naøy, taøi cao, trí tueä, hieåu bieát, nhöõng vieäc xöa nay, ngay caû nhöõng vieäc saâu kín thì khoâng ai hôn noåi ñaùm côø baïc naøy. Vaäy baây giôø ta haõy hoûi hai oâng naøy veà ñieàu maø Sa-moân Cuø-ñaøm noùi coi hoï nghó sao?”. Nghó roài, Phaïm chí ñem lôøi Ñöùc Phaät daïy hoûi hai ngöôøi côø baïc naøy. Hai ngöôøi naøy baûo: –Ñuùng theá, ñuùng theá! Ñuùng nhö lôøi oâng noùi, aân aùi vaø sum hoïp ñeàu sinh vui möøng. Nghe lôøi hai oâng naøy hôïp vôùi yù mình, Phaïm chí hôùn hôû lieàn ñöùng daäy khoûi choã ngoài, tieáp tuïc ra veà. Cuoäc ñoái thoaïi treân laàn löôït ñöôïc keå laïi, thaáu ñeán tai vua Ba-tö-naëc. Vua Ba-tö- naëc baûo phu nhaân Maït-lôïi:

–Khanh coù nghe Sa-moân Cuø-ñaøm noùi raèng taát caû moïi buoàn raàu khoå naõo ñeàu phaùt sinh töø aân aùi, hoäi hoïp, hay khoâng? Phu nhaân thöa: –Ñuùng nhö lôøi vua vöøa hoûi. Vua lieàn baûo phu nhaân: –Khanh laø ñeä töû cuûa Cuø-ñaøm, Cuø-ñaøm laø Thaày cuûa khanh, thì khanh phaûi noùi raèng taát caû moïi buoàn

raàu khoå naõo ñeàu phaùt sinh töø loøng aân aùi vaø hoäi hoïp thoâi! Naøy phu nhaân, neân bieát raèng: aân aùi vaø hoäi hoïp ñeàu sinh vui söôùng, trong taâm sung söôùng, cuøng nhau höôûng laïc thuù, vì sao laïi noùi raèng phaùt sinh ra buoàn raàu khoå naõo? Luùc aáy phu nhaân böôùc ñeán tröôùc maët vua maø thöa: –Cuùi xin ñaïi vöông haõy nghe nhöõng lôøi moïn thaàn thieáp trình baøy ñaây, neáu vua öng nghe thì thieáp môùi daùm thöa. Vua baûo phu nhaân: –Phu nhaân cöù noùi. Phu nhaân beøn thöa vôùi vua: –Phaûi chaêng luùc naøo ñaïi vöông cuõng nhôù nghó ñeán vöông nöõ Baø-kyø-lôïi, caû ñeán ñaïi töôùng quaân Löu Ly vaø caû ñeán phu nhaân Vuõ Kieàu Saùt-lôïi phaûi chaêng? Vua baûo phu nhaân: –Ta voâ cuøng yeâu thöông nhôù nghó ñeán vöông nöõ Baø-kyø, ñaïi töôùng quaân Löu Ly vaø phu nhaân Vuõ Kieàu Saùt-lôïi. Tình yeâu thöông aáy khoâng xen hôû phuùt giaây naøo. Phu nhaân thöa vôùi vua: –Ñaïi vöông nghó sao neáu nhöõng ngöôøi aáy bieán ñoåi vaø cheát ñi thì ñaïi vöông coù buoàn saàu khoå naõo chaêng? Vua baûo phu nhaân: –Neáu nhöõng ngöôøi aáy maø bieán ñoåi vaø cheát ñi thì traãm seõ buoàn raàu ñau khoå, khoâng theå noùi ñöôïc. Phu nhaân thöa vôùi vua: –Vua coù thaät yeâu thöông thieáp chaêng? Vua baûo phu nhaân: –Ta voâ cuøng yeâu thöông khanh. Phu nhaân thöa: –Neáu thieáp bieán ñoåi vaø cheát ñi thì vua coù buoàn raàu khoâng? Vua baûo phu nhaân: –Ta voâ cuøng buoàn khoå, khoâng coøn thieát gì ñeán aên uoáng, nguû nghæ, taâm thaàn roái loaïn, hoaëc laø trôû thaønh ñieân daïi. Phu nhaân hoûi: –Theá naøo, vua coù thöông nghó ñeán ngöôøi daân trong nöôùc Ca-thi Caâu-taùt-la naøy chaêng? Vua baûo phu nhaân: –Ta raát thöông meán hoï. Vì sao? Vì hoâm nay ta ñang vui höôûng naêm thöù duïc laïc sung söôùng nhö vaày laø ñeàu do moïi ngöôøi daân trong nöôùc Caâu-taùt-la mang laïi. Phu nhaân hoûi: –Ñaïi vöông nghó sao, neáu nhö moïi ngöôøi daân trong ñaát nöôùc Caâu-taùt-la naøy bieán ñoåi vaø cheát ñi thì ñaïi vöông coù buoàn saàu khoå naõo chaêng? Vua baûo phu nhaân:

–Neáu khoâng coù muoân daân kia thì khoâng coù thaân ta ñaây, nhö theá thì laøm sao khoâng saàu khoå cho ñöôïc chöù? Phu nhaân Maït-lôïi lieàn noùi: –Nhö vaäy, hoâm nay ñaïi vöông ñaõ töï thaáy roõ caùi khoå cuûa söï yeâu thöông maø phaûi chia lìa, caùi khoå vì gheùt maø phaûi gaëp nhau. Nhöõng ñieàu maø Ñöùc Nhö Lai noùi chính laø yù nghóa aáy. Luùc baáy giôø vua Ba-tö-naëc taâm yù ñöôïc môû toû, beøn baûo phu nhaân: –Töø nay trôû ñi, ta laø ñeä töû cuûa Cuø-ñaøm vaø Ngaøi laø thaày cuûa ta. Hoâm nay ta quy maïng Sa-moân Cuø-ñaøm, quy maïng Phaùp, quy maïng Tyø-kheo Taêng, troïn ñôøi khoâng coøn saùt sinh nöõa. Theá neân lôøi keä treân noùi: Nghó möøng sinh lo Nghó möøng sinh sôï Khoâng coù nghó möøng Coøn chi lo, sôï? Nghó möøng sinh lo: Nhö coù ngöôøi bò beänh, ngöôøi nuoâi beänh thöôøng sinh lo laéng, sôï raèng beänh khoâng qua khoûi, hoaëc ngöôøi muoán ñeán nôi khaùc, hoaëc laøm ngöôøi söù cho vua, hoaëc xuoáng bieån tìm chaâu baùu thì ngöôøi ôû nhaø lo laéng sôï raèng ngöôøi ra ñi khoâng ñöôïc soáng coøn. Ngöôøi nhaø can ngaên raèng gia ñình ta coù cuûa caûi thöøa thaûi, ñuû soáng moät ñôøi, taïi sao laïi phaûi ñi nôi xa xoâi gian nan vaát vaû ñeå mong tìm laáy cuûa baùu laøm gì. Neáu oâng ra ñi thì caû hai phía ñeàu lo laéng, neáu ngöôøi ñi ñöôïc yeân oån thì ngöôøi ôû nhaø lo laéng, neáu ngöôøi ôû nhaø yeân oån thì cuõng lo laéng cho ngöôøi ñi, cho neân lôøi keä

noùi: Nghó möøng sinh ra sôï. Khoâng coù nghó möøng, coøn chi lo sôï laø sao? Neáu khoâng coù nghó möøng thì seõ döùt boû ñöôïc aùi duïc. Vì sao? Vì goác aùi ôû coõi Duïc naøy raát cöùng chaéc, khoù coù theå nhoå boû noåi. Theá neân lôøi keä noùi: Khoâng coù nghó möøng, coøn chi lo sôï. Coù lo thì coù sôï, khoâng lo thì coøn sôï ñieàu gì nöõa. Vì neáu heát lo thì cuõng heát sôï, naêm thöù dieät, möôøi taùm thöù dieät laø yù nghóa cuûa caâu treân. Nghó möøng sinh lo, nghó möøng sinh sôï, nay ñaõ heát nghó möøng thì döùt boû meâ laàm. Thuôû aáy, Ñöùc Phaät ngöï trong khu laâm vieân Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, thuoäc nöôùc Xaù-veä. Luùc aáy, coù moät Phaïm chí ñang caáy moät thöûa ruoäng lôùn, chæ coù moät ñöùa con ôû ñoù giöõ ruoäng. Roài trôøi truùt moät moät traän möa ñaù laøm hö haïi heát maï luùa vaø gieát cheát caû ñöùa beù. Luùc baáy giôø, ngöôøi Phaïm chí buoàn khoå voâ haïn, oâng chaïy rong ruoåi khaép thaønh thò, traàn truoàng, khoâng giaøy deùp, khoâng keå sang heøn gì nöõa, laàn hoài, oâng ñeán tinh xaù Kyø hoaøn. Nhöng vò Phaïm chí naøy ñaùng ñöôïc giaùo hoùa, Nhö Lai xeùt bieát ñieàu aáy, Ngaøi lieàn bieán ñaát ngoaøi cöûa tinh xaù thaønh ruoäng luùa, roài laïi bieán ra moät ngöôøi gioáng y nhö con oâng. Thaáy vaäy, taâm Phaïm chí lieàn ñöôïc khai ngoä: Ruoäng luùa vaø con ta hieän vaãn coøn ñaây. Theá maø ta luoáng töï khoå nhoïc, vaát vaû ñoù ñaây. Taâm trí oâng oån ñònh trôû laïi, khoâng coøn ñieân cuoàng, ngaây daïi nöõa. OÂng lieàn ñeán choã Phaät, ñaûnh leã saùt chaân Phaät roài ngoài qua moät beân. Phaät thaáy oâng ñaõ ngoài yeân, cuõng nhö chö Phaät Theá Toân tröôùc kia thöôøng noùi phaùp veà Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo, boán Ñeá chaân nhö, thì giôø ñaây Ñöùc Phaät cuõng giaûng noùi moãi thöù cho Phaïm chí nghe, caû ñeán Thuaän nghòch tam-muoäi, Khoâng, Voâ töôùng, Voâ nguyeän raïch roøi moãi thöù cho oâng nghe, khieán cho taâm Phaïm chí hoaùt nhieân ñaïi ngoä, caùc buïi nhô ñeàu bò queùt saïch, ñöôïc maét phaùp thanh tònh. Phaùp maø Phaïm chí naøy ñaõ ñöôïc, ñaõ thaønh töïu laø phaùp khoâng luoáng doái, laø phaùp khoâng coøn ngôø vöïc, laø phaùp trong chuùng Nhö Lai khoâng coøn sôï haõi. OÂng lieàn ñöùng daäy khoûi choã ngoài laøm leã döôùi chaân Nhö Lai. Töø nay trôû ñi

thoï ba töï quy y, quy maïng Phaät, quy maïng Phaùp, quy maïng Tyø-kheo Taêng, troïn ñôøi khoâng coøn saùt sinh. Theá neân lôøi keä noùi: Khoâng coøn nghó vui, döùt taâm meâ laàm, taâm yù laïi chaùnh ñeàu do coù söùc Phaät. Neáu khoâng gaëp Phaät, moïi söï khoâng thaønh.

M

Ngöôøi ta mang saàu lo Ñôøi voâ soá moái khoå Ñeàu do nghó aùi aân Khoâng nghó thì khoâng sôï. Ngöôøi ta mang saàu lo: Taát caû chuùng sinh ñeâm ngaøy mang buoàn lo, nhìn nhau than khoùc. Ñoâi khi maát hoàn ñöa ñeán ngaây daïi, taát caû ñeàu do aân aùi, luyeán meán gaây neân, cho neân lôøi keä noùi: Ngöôøi ta mang saàu lo. Ñôøi voâ soá moái khoå: AÙo khoâng ñuû che thaân, côm khoâng ñuû no buïng, da maët vaøng meùt, mình maåy dô baån, baø con xa lìa, ngheà nghieäp laøm aên sinh soáng ñeàu boû pheá, ñeàu do aân aùi gaây neân tai hoïa naøy. Con ngöôøi soáng ôû ñôøi gaëp caùc khoå naõo cuõng do khoâng theå döùt boû aân aùi. Cho neân lôøi keä noùi: Ñôøi

voâ soá moái khoå. Ñeàu do nghó aùi aân: Sinh töû laâu daøi, goác khoå khoù tìm. Ngöôøi ngu soáng trong aáy khoâng töï hay bieát. Con ngöôøi luyeán meán nhau naøo phaûi chæ moät loaïi, naøo nghó ñeán cha meï, anh em, thaân toäc, ngöôøi quen bieát, nghó ñeán ai cheát ai coøn roài, keâu than, khoùc loùc, cho neân lôøi keä noùi: Ñeàu do nghó aùi aân. Khoâng nghó thì khoâng sôï: Khi ngöôøi ta boû ñöôïc söï töôûng nhôù khoâng coøn luyeán meán thì khoâng coøn lo buoàn khoå naõo. Coù nhaø thì lo nhaø, coù cuûa thì lo cuûa. Coù xe coä yeân maõ thì lo xe coä yeân maõ. Ai khoâng coù xe coä yeân maõ thì khoâng coù gì baän bòu. Khoâng coøn söï töôûng nhôù laø sao? AÁy laø ngöôøi ñaõ heát aùi duïc, döùt haún khoâng coøn soùt. Theá naøo laø ngöôøi döùt boû aùi duïc? Ngöôøi chöùng quaû A-na-haøm khoâng do hai ñöôøng. Ñoù goïi laø ngöôøi ñaõ döùt boû aùi duïc. Vì khoâng coøn töôûng nhôù, vónh vieãn roát raùo, khoâng coøn trôû laïi coõi Duïc. Phaøm phu aùi chöa heát neân duø coù ñöôïc naêm thöù thaàn thoâng ñi nöõa vaãn chöa ra khoûi ba coõi. Neáu maát thaàn thoâng thì giaän döõ noåi leân chæ trong giaây laùt laïi rôi vaøo ñöôøng aùc. Roài phaûi traûi qua nhieàu kieáp môùi ñöôïc laïi thaân ngöôøi, cho neân lôøi keä noùi: Khoâng nghó thì khoâng sôï.

M Cho neân khoâng sinh nghó Neáu nghó, thì aùc luïy Ngöôøi khoâng coøn raøng buoäc, Khoâng nghó, chaúng khoâng nghó. Cho neân khoâng sinh nghó: Con ngöôøi soáng ôû ñôøi bôûi nhôù nghó maø sinh ra aân aùi, do nhôù nghó maø coù ñoåi thay. Caùc thöù buoàn raàu khoå naõo ñeàu bôûi nhôù nghó maø sinh ra, cho neân noùi: Khoâng sinh nghó. Neáu nghó, thì aùc luïy laø theá naøo? Nhö ôû ñôøi coù ngöôøi ñieân, mang thaân beänh khoå, roài vì beänh maø gieát naêm loaïi chuùng sinh, hoaëc gieát traêm loaïi chuùng sinh ñeå caàu mong khoûi beänh, cho laø trò lieäu ñuùng, nhöng khoâng bieát raèng beänh laø do voâ soá toäi. Hoaëc coù khi vì ngöôøi beänh maø gieát suùc vaät cuùng teá hy voïng cöùu ñöôïc maïng soáng. Duø cho ñem nhoát ngöôøi beänh vaøo trong caùi loàng ñöôïc bao boïc bôûi traêm lôùp saét, moãi lôùp ñeàu ñöôïc baûo veä tuyeät ñoái an toaøn, cuøng nhau tin laø khoâng cho thaàn cheát vieát giaáy khai töû, nhöng söï thaät

laøm vaäy khoâng ñuùng. Taát caû ñeàu do aân aùi gaây ra tai bieán aáy. Hoaëc coù ngöôøi laø keû quen bieát hay ngöôøi thaân cuûa mình xa caùch quaù laâu nay boãng ñöôïc trôû veà nhaø, vì nghó ñeán hoï, maø gieát haïi thuù vaät nhieàu khoâng tính keå, chuùc möøng laãn nhau, aáy laø coäi goác chaát chöùa tai öông. Theá neân lôøi keä noùi: Neáu nghó thì aùc luïy. Ngöôøi khoâng coøn raøng buoäc: Raøng buoäc laø thaân bò troùi, taâm khoâng ñöôïc thanh thaûn, nhö kheá kinh noùi: Khi chöa heát caùi taâm aùi ñaém nhieãm thì con ngöôøi vaãn seõ sinh vaøo nôi naøo ñoù khi coù nhaân coù duyeân, hoaëc cheát nôi kia sinh nôi ñaây. Coù nhaân coù duyeân thì bò troùi, bò coät, bò thaét. Nhö ngöôøi hieåu bieát vaø ñöùa hoïc troø cuûa ngöôøi hieåu bieát, neáu laøm moät traøng hoa, thì tröôùc heát hoï laáy sôïi daây daøi laøm moái chính, roài treân ñoù hoï môùi keát traøng hoa vôùi caùc boâng hoa noái dính nhau maø thaønh traøng hoa. Caùi taâm aùi nhieãm chöa döùt heát cuõng gioáng nhö theá. Coù duyeân coù nhaân thì khi cheát nôi kia seõ sinh nôi ñaây. Coù nhaân coù duyeân maø ngöôøi ñöôïc chöùng quaû thì khoâng bò naïn troùi buoäc nhö vaäy. Cho neân

noùi: Ngöôøi khoâng coøn raøng buoäc, khoâng nghó, chaúng khoâng nghó. Vì ñaõ thoaùt khoûi caùi noùng böùc cuûa nhôù nghó neân khoâng coøn aùi aân, ñöôïc caùi vui voâ vi, daïo chôi trong nghóa baäc nhaát, cho neân lôøi keä noùi: Khoâng nghó, chaúng khoâng nghó.

M Suy nghó tìm phöông caùch Phi nghóa khoâng ñaët quyeàn Tueä taïm sinh nghóa lôùn Töï ñeán baäc ñeä nhaát. Suy nghó tìm phöông caùch: Muoán ñöôïc tu taäp trí tueä Voâ thöôïng phaân bieät nghóa saâu saéc, khoâng heà löøa doái. Khi ñaït ñöôïc trí tueä aáy thì khoâng bao giôø coøn bò roái loaïn, cho neân noùi: Suy nghó tìm phöông caùch. Phi nghóa khoâng ñaët quyeàn laø theá naøo? Phi nghóa cuõng khoâng töông öng vôùi nghóa saâu naøy, laøm cho ngöôøi rôi vaøo ñöôøng aùc. Noù khoâng laøm caên laønh lôùn maïnh leân ñöôïc, neân bò nhöõng ngöôøi hieåu bieát cheâ cöôøi. Neáu söûa ñoåi loãi laàm ñaõ qua ñeå ñöôïc phöôùc vui ôû töông lai, thì ñöôïc trôøi, ngöôøi khen ngôïi. Nhöõng loãi laàm cuõ ñöôïc tieâu tröø, ngay luùc aáy cuõng ñuû troàng ñöôïc caên laønh cho ñôøi sau, cho neân noùi: Phi nghóa khoâng ñaët quyeàn. Tueä taïm sinh nghóa lôùn laø sao? Nöông theo baäc Thieän tri thöùc maø daïy ngöôøi chaùnh kieán, döùt boû taø nghieäp, khieán hoï khoâng coøn tu taäp theo dò thuaät ngoaïi ñaïo, maø chæ vaâng theo chaùnh kieán treân. Chöõ Nghóa nghóa laø trí tueä voâ laäu, nghóa laø thieàn ñònh, nghóa laø quaùn chieáu, cho neân noùi: Tueä taïm sinh nghóa lôùn. Töï ñeán baäc Ñeä nhaát: Chö Phaät, Theá Toân laø ngöôøi giöõ gìn giôùi caám, khoâng buoâng lung, giöõ taâm vöõng chaéc, khoâng rôi vaøo taø nghieäp, thöôøng daïy chuùng sinh phaûi giöõ gìn giôùi caám, luoân giöõ ba nghieäp, neân noùi: Töï ñeán baäc Ñeä nhaát.

M

Ñöøng soáng vôùi nieäm aùi

Khoâng soáng vôùi baát nieäm

Nieäm aùi khoâng thaáy khoå

Khoâng nghó aùi, lo, khoå

Maø sinh ra buoàn raàu

Dieät heát coäi goác ngöôøi.

Ñöøng soáng vôùi nieäm aùi: Thuôû xöa, coù hai ngöôøi raát thöông kính nhau, khoâng rôøi xa

nhau, ñi thì chung böôùc, chia ngoït xeû buøi, nhöng roài hoï phaûi xa nhau moãi ngöôøi moät nôi, bôûi vaãn nhôù nhau neân hoï muoán gaëp laïi nhau, nhieàu laàn hoï göûi thö, mong ñöôïc sum hoïp moät nhaø. Trong thö moät ngöôøi noùi: “Neáu baïn khoâng ñeán thì toâi buoàn khoå laém.” Khoå thay, keû thuø cuûa ngöôøi naøy laïi laø keû thaân thieát cuûa ngöôøi kia. (Anh ñöôïc môøi hoûi baïn thaân cuûa mình voán laø keû thuø cuûa anh môøi). Anh ta laø ngöôøi môøi toâi, vaäy baïn coù theå cuøng ñeán ñoù vôùi toâi chaêng? Theá laø ngöôøi baïn thuaän theo yeâu caàu cuøng ñeán nhaø ngöôøi môøi. Hai ngöôøi baïn thaân xa nhau laâu ngaøy gaëp laïi trong loøng raát vui möøng, nhöng khi nhìn thaáy keû thuø cuûa mình cuøng ñi theo baïn thì trong loøng laïi böïc töùc khoâng vui, neân ñöa baïn ñeán choã vaéng thuû thæ: –Sao anh laïi

ñi ñöùng tôùi lui vôùi keû thuø cuûa toâi nhö theá? Ñieàu naøy toâi khoâng muoán nhìn thaáy ñaâu. Nghe xong lôøi aáy, bao nhieâu tình caûm quyeán luyeán bò söùt meû naëng, ngöôøi ñöôïc môøi beøn cuøng baïn mình boû ra veà. Nhöng sau ñoù vì thöông nhôù neân ngöôøi baïn laïi göûi thö ñeán hai ba laàn nhö vaäy. Ngöôøi môøi laïi hoûi baïn taïi sao cöù ñi chung vôùi keû thuø cuûa mình nhö vaäy? Anh baïn ñaùp: "Vì nhôù nhau maø ñeán, ñoái ñaõi nhau raát troïng haäu, nhöng khi ra veà laïi queân lôøi daën." Ñoaïn anh ta laïi than: "Nghó raèng gaëp nhau ñeå ñöôïc vui veû, nhöng khi gaëp roài laïi sinh öu phieàn hôøn oaùn, giôø ñaây toâi bieát laøm sao cho phaûi leõ, chaúng leõ khoâng theå thích nghi ñöôïc cuøng luùc vôùi hai ngöôøi baïn thaân hay sao?" Ngay sau ñoù, ngöôøi naøy lieàn lìa boû gia ñình vôï con ñi xuaát gia hoïc ñaïo. Laïi coù tröôøng hôïp khaùc: coù ngöôøi noï chæ coù moät ñöùa con nhöng laïi bò quyû La-saùt baét maát. Ñeâm ngaøy ngöôøi cha buoàn nhôù khoâng nguoâi, trong khi ñoù, ñaõ hôn möôøi ngaøy troâi qua, quyû La-saùt ñaõ ñöa ñöùa beù ñeán choã noù ôû. Ngöôøi naøy vì maát con, saàu khoå ñeâm ngaøy nghó ñeán caùi cheát, khoâng coøn thieát soáng nöõa. Sau ñoù, quyû La-saùt mang ñöùa treû traû laïi. Gaëp laïi con, ngöôøi cha vui möøng khoân xieát, caû ngaøy boàng beá ñöùa beù khoâng bieát thoûa maõn. Neáu thaáy quyû La-saùt thì oâng ta laïi buoàn khoå, noåi oác khaép mình. Möôøi ngaøy sau, quyû La-saùt laïi ñeán baét ñöùa beù veà choã noù ôû. Ngöôøi cha laïi nhôù thöông khoâng nguoâi, boû caû aên uoáng, nghæ ngôi. Cöù nhö theá nhieàu laàn, ngöôøi cha mang beänh lo aâu traàm troïng. Ngöôøi cha suy nghó thaáy raèng noãi buoàn khoå lo laéng cuûa con ngöôøi thaät laø muoân moái. Thoâi thì nay ta neân boû nhaø ñi hoïc ñaïo. OÂng lieàn ñi xuaát gia, nhaäp ñaïo. Luùc baáy giôø Ñöùc Theá Toân muoán cöùu ñoä nhöõng ngöôøi aáy, neân Ngaøi thò hieän ra quyeàn tueä yeân oån voâ vi, ôû tröôùc ñaïi chuùng Ngaøi noùi keä raèng: Ñöøng soáng vôùi nieäm aùi Khoâng soáng vôùi baát nieäm Nieäm aùi khoâng thaáy khoå Khoâng nghó aùi, lo, khoå Maø sinh ra buoàn raàu Dieät heát coäi goác ngöôøi. Ñöùc Theá Toân daïy raèng: –AÂn aùi coøn khoâng theå luyeán meán, huoáng nöõa laø nhöõng gì khoâng phaûi aân aùi maø laïi gaàn guõi? Luùc aáy hai vò Tyø-kheo trong taâm töï nghó: "Ngöôøi maø Nhö Lai daïy baûo chính laø chuùng ta. Vaäy, ta phaûi heát loøng tu phaïm haïnh voâ thöôïng." Ngaøy thì ñi kinh haønh, ñeâm thì ngoài thieàn, chæ trong chöa ñaày möôøi ngaøy, hoï ñaït ñöôïc chöùng daáu ñaïo, thaân bay leân ñöôïc, maét troâng thaáy thaáu suoát, ñöôïc saùu thöù thaàn thoâng, khoâng gì ngaên ngaïi. Ñoái vôùi

ñaïo phaùp Nhö Lai coù nhieàu nghó ngôïi, hoï than raèng: "OÂi, aân aùi khoâng ñaùng nöông caäy. Caùc keát söû döùt heát, chöùng quaû A-la-haùn. Hay thay, phöôùc baùo nhö boùng theo hình. Phöôùc nghieäp nhö daàu dính aùo, thaân thì suy yeáu, cheát ñi, nhöng toäi phöôùc vaãn coøn."

M AÙi nieäm ñeán ñôøi sau Beø baïn quen thaân nhieàu Ñeâm daøi buoàn lo nghó Nghó chia lìa raát khoå. AÙi nieäm ñeán ñôøi sau: Tình cha meï, anh chò em, baø con trong gia ñình vaø nhöõng ngöôøi quen bieát gaùi, trai, lôùn nhoû, cöù xoay vaàn maõi töø ñôøi naøy qua ñôøi khaùc khoâng ngöøng nghæ. Cho neân noùi: AÙi nieäm daãn ñeán ñôøi sau, beø baïn, quen thaân nhieàu, phaûi chìm trong ñeâm daøi saàu lo, khoùc than ñaàu buø toùc roái, ñaám ngöïc aùo naõo. Cho neân noùi: Ñeâm daøi

buoàn lo nghó. Nghó chia lìa raát khoå: AÙi aân maø phaûi ñaønh chia lìa, hoaëc ôû nôi xa xoâi, hoaëc cheát maát, mong caàu khoâng ñöôïc, öôùc muoán khoâng thaønh, cho neân noùi: Nghó chia lìa raát khoå.

M Nghó saéc, coù saéc ñeïp Thaân trôøi nhöng soáng rieâng Quaù vui bò haïi ñeán Thaàn cheát ñaõ ghi soå. Nghó saéc, coù saéc ñeïp: Thuôû aáy, Ñöùc Phaät ngöï trong khu laâm vieân Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, thuoäc thaønh Xaù-veä, Ngaøi baûo caùc Tyø-kheo: –Treân hö khoâng coù taàng trôøi teân Hoan laïc. ÔÛ ñoù, hoï xoay vaàn nhoùm hoïp taáu troåi nhaïc vui chôi suoát ngaøy khoâng bieát thoûa maõn. Do söï vui söôùng quaù ñoä aáy neân sau khi cheát, hoï sinh xuoáng coõi naøy. Caùc Tyø-kheo neân bieát, coøn coù taàng trôøi teân laø Hyû tieáu. Xoay vaàn nhoùm hoïp lôùn tieáng cöôøi vang, suoát ngaøy khoâng bieát chaùn. Bôûi söï vui cöôøi quaù ñoä nhö vaäy neân sau khi cheát sinh xuoáng coõi naøy, cho neân noùi: Nghó saéc, coù saéc ñeïp. Thaân trôøi nhöng soáng rieâng: Ñeâm ngaøy cöôøi ñuøa, khoâng coøn nghó ñeán phaûi ñoái dieän vôùi thaàn cheát, cho laø thoï höôûng phöôùc trôøi khoâng bao giôø heát. Do quaù vui maø haïi ñeán vieäc taáu troåi kyõ nhaïc, lôùn tieáng cöôøi vang, ñeàu laø goác nguy haïi, ñeàu phaûi töø boû noù. Tuoåi thoï khoâng laâu daøi, bò thaàn cheát baét ñi. Tuøy hình thaùi maø oâng ta lieäu ñònh toäi phöôùc, raïch roøi thieän aùc. Toäi naëng thì quaêng vaøo vaïc daàu soâi, toäi nheï thì boû vaøo ñænh. Coâng baèng nhö möïc nöôùc, maãu möïc nhö khaéc caân, cho neân noùi: Bò thaàn cheát baét ñi.

M Nhö ngöôøi ngaøy laãn ñeâm Khoâng coøn nghó aùi saéc Töï ñaøo boû reã saâu Thì khoûi qua ñöôøng cheát. Nhö ngöôøi ngaøy laãn ñeâm: Chuyeân roøng moät yù nieäm, döùt boû haún khoâng coøn soùt duïc aùi cuûa coõi Duïc thì ngaøy tinh taán, ñeâm ñoïc tuïng kinh ñieån, cho neân noùi: Nhö ngöôøi ngaøy laãn ñeâm.

Khoâng coøn nghó aùi saéc: Ñaõ döùt boû hoaøn toaøn, töø coù ñeán khoâng coøn töùc giaän, cho neân noùi raèng: Khoâng coøn nghó aùi saéc. Töï ñaøo boû reã saâu: Ñaøo boû goác nieäm, ñaøo boû goác aùi, hoaëc ñaøo boû coäi goác cuûa söï troùi buoäc cuûa tình luyeán thöông, baø con hoï haøng. Maëc aùo giaùp maïnh meõ, caàm göôm trí tueä ñaøo taän goác ba ñoäc, khieán noù khoâng bao giôø coøn moïc laïi ñöôïc nöõa, cho neân noùi: Töï ñaøo boû reã saâu. Thì khoûi qua ñöôøng cheát: Yeâu meán taøi saûn ruoäng vöôøn, baûy baùu tieàn baïc ñeàu laø con ñöôøng daãn veà coõi cheát. Taâm yù quyeán luyeán say meâ khoâng theå döùt boû cuõng laø neûo daãn veà coõi cheát. Vaäy, phaûi tìm phöông caùch vöôït qua con ñöôøng cheát maø ñeán nôi baát töû, cho neân baûo: Thì khoûi qua ñöôøng cheát.

M Baát thieän döôøng nhö thieän Yeâu saéc noùi khoâng yeâu Khoå maø ngôõ laø vui Bò buoâng lung sai khieán. Baát thieän döôøng nhö thieän: Thieän nghóa laø taâm ham vui, suoát ngaøy taäp quen khoâng chòu döùt boû, bò moïi ngöôøi cheâ traùch. Caùc ñieàu thieän nhö theá caàn phaûi döùt boû xa lìa. Noù bò ngöôøi hieåu bieát cheâ bai, bò ngöôøi hieåu bieát töø boû, bò ngöôøi hieåu bieát quôû traùch. Cho neân noùi: Baát thieän döôøng nhö thieän. Theá naøo goïi laø yeâu saéc noùi khoâng yeâu? Yeâu laø khoâng xem thöôøng, khoâng doái traù, laøm cho ngöôøi buoàn raàu, mong muoán

khoâng ñöôïc roài sinh taâm luyeán aùi noù maõi, cho neân noùi: Yeâu saéc noùi khoâng yeâu. Theá naøo laø khoå maø ngôõ laø vui? Vui laø caùc cô quan trong thaân vaéng laëng, khoâng roái loaïn, taâm yù an hoøa, khoâng khôûi loaïn töôûng. Cuõng coù theå khieán ngöôøi khaùc khoå naõo, vì tröôùc vui sau ñoù laïi lo raàu, cho neân noùi: Khoå maø ngôõ laø vui. Bò buoâng lung sai khieán: Ngöôøi coù tính buoâng lung thì taâm khoâng oån ñònh, vui chôi vôùi baø con hoï haøng, sinh taâm vui buoàn laãn loän, yù nghó buoâng thaû, cho neân noùi: Bò buoâng lung sai khieán.

M Ai muoán töï thöông mình Khoâng ôû chung keû xaáu Ñieàu aáy thaät khoù laøm Vui laø goác ñieàu aùc. Ai muoán töï thöông mình: Ai muoán töï yeâu mình thì tröôùc phaûi yeâu keû khaùc, khoâng ñöôïc töï yeâu thöông mình maø laøm toån haïi ñeán maïng soáng keû khaùc, cho neân noùi: Ai muoán töï thöông mình. Khoâng ôû chung keû xaáu laø sao? Treân ñôøi coù nhieàu noãi sôï haõi, neáu soáng chung vôùi keû xaáu aùc thì toäi naëng choàng chaát. Khoâng chung soáng vôùi keû xaáu aùc coù nghóa laø phaûi giöõ thaân, mieäng, yù trong saïch. Cho neân noùi: Khoâng ôû chung keû xaáu. Ñieàu aáy thaät khoù laøm: Töï mình khoâng tu goác laønh, khoâng giaùo hoùa taát caû chuùng sinh cho hoï yeân oån vôùi caên moân mình. Cuõng khoâng coù khaû naêng giaùo hoùa roäng raõi cho ngöôøi chöa giaùc ngoä, cho neân noùi: Ñieàu aáy thaät khoù laøm. Vui laø goác ñieàu aùc: Ngöôøi gaây toäi aùc thì khoâng bao giôø coù taâm vui. Ngay khi gieát

haïi, hoï ñaõ gaây ra coäi goác baát thieän, cho neân noùi: Vui laø goác ñieàu aùc.

M Ngöôøi muoán töï thöông mình Phaûi kheùo töï giöõ gìn Nhö giöõ thaønh bieân giôùi Haøo saâu chaéc nhö nguïc Loaïi tröø ba vieäc ñoù Ngöôøi trí phaûi töï ngoä. Ngöôøi muoán töï thöông mình: Nhö thaønh trì ngoaøi bieân giôùi phaûi thöôøng giöõ gìn, töï giöõ gìn thaân cuõng gioáng nhö vaäy, hoaëc sôï giaëc töø beân ngoaøi taán coâng vaøo bieân giôùi, hoaëc sôï keû thuoäc haï leùn luùt rình raäp laøm phaûn, laïi sôï keû beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi. Caùi thaønh beân trong noäi taâm cuõng phaûi ñöôïc canh giöõ nhö vaäy, thöôøng phaûi ñeà phoøng ba söï vieäc. Ñoù laø: lo giaëc keát söû beân ngoaøi taán coâng vaøo bieân giôùi. Laïi sôï ñieàu maø taâm nghó ñoàng vôùi traàn caûnh beân ngoaøi. Caùi thaønh cuûa taâm traàn lao nguy hieåm, khoù giöõ gìn, nhieàu lo sôï. Moät khi ñaõ giöõ gìn vöõng chaéc thì khoâng coøn lo sôï. Caùi thaønh taâm cuõng nhö theá, giöõ gìn vöõng chaéc thì khoâng coù lo sôï. Cho neân noùi: Ngöôøi muoán töï thöông mình, phaûi kheùo töï giöõ gìn, nhö giöõ thaønh bieân giôùi, haøo saâu chaéc nhö nguïc, loaïi tröø ba vieäc ñoù, ngöôøi trí phaûi töï ngoä. Ngöôøi muoán töï thöông mình Phaûi giöõ cho vöõng chaéc Nhö giöõ thaønh bieân giôùi Trong ngoaøi ñeàu vöõng chaéc. Thuôû xöa, Ñöùc Phaät ngöï trong khu laâm vieân Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, thuoäc thaønh Xaù- veä. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Neáu thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng baûy vieäc, boán thöù löông thöïc ñaày ñuû giuùp cho vieäc baûo veä ñöôïc ñaày ñuû deã laøm thì duø ngoaïi quaân coù taán coâng cuõng khoâng laøm gì ñöôïc, tröø tröôøng hôïp ngöôøi beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi. Theá naøo goïi laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng baûy vieäc? AÁy laø

nhöõng nôi hieåm yeáu ôû bieân giôùi ñöôïc phoøng veä vöõng chaéc, khoâng gì lay chuyeån noåi. Ñoù goïi laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng vieäc thöù nhaát, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Keá ñeán laø ñaøo haøo saâu roäng quanh thaønh quaùch ôû bieân giôùi, tu boài raát kyõ löôõng. Ñoù goïi laø vieäc thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng vieäc thöù hai, nhôø ñoù maø giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Keá ñeán laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi taïo khí theá saün saøng ñaåy lui quaân ñòch ñeå chuaån bò chieán ñaáu. Ñoù goïi laø vieäc thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng vieäc thöù ba, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Keá ñeán laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi phaûi chöùa ñuû caùc thöù vuõ khí chieán ñaáu nhö cung noû, maùy phoùng baùnh xe, ñöôøng truùt nhöïa maät chaûy, ñaù löûa, giaùo maùc saéc beùn, beân trong chuaån bò con ñöôøng ñeå ruùt lui. Ñoù goïi laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng vieäc thöù tö, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Laïi nöõa, boán maët thaønh quaùch ôû bieân giôùi coù ñaët boán loaïi quaân laø töôïng quaân, maõ quaân, xa quaân, boä quaân, tröø tröôøng hôïp ngöôøi beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi. Ñoù goïi laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng vieäc thöù naêm, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Laïi nöõa, ngöôøi gaùc coång thaønh ôû bieân giôùi phaûi bieát giôø giaác sôùm toái, bieát hieäu leänh, phaân bieät ñöôïc keû gian ngöôøi ngay. Ngöôøi naøo bieát maët môùi cho vaøo, khoâng

bieát maët thì khoâng cho vaøo. Ñoù goïi laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä baèng vieäc thöù saùu, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Laïi nöõa, thaønh quaùch ôû bieân giôùi cao choùt voùt, trong ngoaøi ñeàu ñöôïc doïn deïp troáng traûi, tröø tröôøng hôïp ngöôøi beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi. Ñoù goïi laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi ñöôïc baûo veä böøng vieäc thöù baûy, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng theå phaù vôõ thaønh ñöôïc. Theá naøo goïi laø trong thaønh quaùch ôû bieân giôùi boán thöù löông thöïc ñaày ñuû, khieán giaëc ngoaïi xaâm khoâng taán coâng ñöôïc? Ñoù laø thaønh quaùch ôû bieân giôùi phaûi coù nhieàu cuûi, nhieàu nöôùc, tröø tröôøng hôïp ngöôøi beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi, ñoù laø ñaày ñuû loaïi löông thöïc thöù nhaát, nhôø ñoù maø giaëc ngoaïi xaâm khoâng ñöôïc dòp thuaän tieän taán coâng. Laïi nöõa, thaønh quaùch ôû bieân giôùi phaûi döï tröõ doài daøo luùa gaïo, kho laãm ñaày aép, tröø tröôøng hôïp ngöôøi beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi, ñoù laø ñaày ñuû loaïi löông thöïc thöù hai, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng coù ñöôïc dòp thuaän tieän taán coâng. Laïi nöõa, thaønh quaùch ôû bieân giôùi döï tröõ nhieàu luùa gaïo, luùa mì, caùc thöù ñaäu, tröø tröø tröôøng hôïp ngöôøi beân trong thoâng ñoàng vôùi keû ñòch beân ngoaøi, ñoù laø ñaày ñuû loaïi löông thöïc thöù ba, nhôø ñoù giaëc ngoaïi xaâm khoâng coù dòp thuaän tieän taán coâng. Laïi nöõa, thaønh quaùch ôû bieân giôùi coù nhieàu thöùc aên chín nhö daàu, môõ, caù, thòt phôi khoâ, ñaày ñuû loaïi löông thöïc thöù tö. Phaät noùi baøi keä naøy trong ngoaøi vöõng chaéc khieán keû xaáu vaø giaëc ngoaïi xaâm khoâng coù dòp thuaän

tieän taán coâng, cho neân lôøi keä noùi: Nhö giöõ thaønh bieân giôùi, trong ngoaøi ñeàu vöõng chaéc, phaûi thöôøng chuyeân taâm, trong khoâng töôûng saéc ñeå döùt tröø saéc beân ngoaøi, ngoaøi khoâng coøn töôûng saéc ñeå döùt tröø saéc beân trong. Trong ngoaøi khoâng coøn töôûng saéc, döùt tröø saéc beân ngoaøi. Phaûi töï giöõ gìn Thôøi khoâng trôû laïi Thôøi qua sinh lo Ñoïa vaøo ñòa nguïc. Phaûi töï giöõ gìn: Giöõ taâm khoâng taùn loaïn, caùc caên vaéng laëng, töï thaáy löûa sinh töû chaùy bôøi bôøi, tu caùc phaùp laønh. Bieát thaønh Nieát-baøn maùt meû voâ vi, ngaên ngöøa phieàn naõo laøm nhô baån taâm, cho neân noùi: Phaûi töï giöõ gìn. Thôøi khoâng trôû laïi: Trong ngaøn muoân öùc kieáp môùi gaëp ñöôïc moät thôøi ñieåm toát. Duø gaëp laïi laàn nöõa thì hoaëc tröôùc, hoaëc sau, hoaëc sinh ôû choán trung quoác, gaëp gôõ caùc Thaùnh hieàn, caùc caên khoâng thieáu, voán gieo troàng caùc coâng ñöùc. Sinh ra ñôøi gaëp Phaät, duyeân laønh ñôøi tröôùc cuûa caùc vò coù coâng naêng döùt boû keát söû, vöôït thöù lôùp maø chöùng ñao, döùt heát moïi höõu laäu, thaønh haïnh voâ laäu. Cho neân noùi: Thôøi khoâng trôû laïi. Thôøi qua sinh lo: Töø voâ soá kieáp, chaát chöùa nghieäp laønh cho neân môùi gaëp thôøi ñieåm toát naøy. Neáu ñeå thôøi ñieåm toát aáy troâi qua thì coù aên naên cuõng khoâng kòp. Coù taùm vieäc khoâng theá taáu baøy leân vua ñöôïc. Taùm vieäc laø gì? Laø khi vua ñang coù tang thì khoâng theå taáu baøy; vua ñang bò beänh khoâng theå taáu baøy; vua ñang ñoùi, chöa aên côm, khoâng theå taáu baøy; vua vaøo cung saâu, khoâng theå taáu baøy; hoaëc khi vua ñang vaøo trong kho hay ñang ñi xaâm chieám nöôùc khaùc, khoâng theå taáu baøy; hoaëc vua ñang cuøng baøn baïc vôùi caùc ñaïi thaàn, khoâng theå taáu baøy. Coù ngöôøi phaùt hieän vieäc aâm möu, khoâng theå taáu baøy. Vua ñang ngoài moät mình im laëng, yù ñang truø tính vieäc gì, khoâng theå taáu baøy. Trong ñôøi, coù taùm ñieàu caám kî, khoâng ñöôïc noùi cho ai bieát. Giaùo phaùp Ta ngaøy nay cuõng laïi nhö theá. AÁy laø taùm tröôøng hôïp khoâng theå phaùt khôûi thieän taâm. Theá naøo laø taùm? Laø khi gaëp tang ma, thaân toäc qua ñôøi thì khoâng theå phaùt sinh thieän taâm. Trong taùm ñòa nguïc, möôøi saùu caùi vaïc, nuùi ñao röøng kieám, xe löûa, loø than chaùy röøng röïc, nôi ñoù

chuùng sinh chòu caùc khoå naõo, thaân taâm taâm bò ñoát chaùy, trong hoaøn caûnh aáy, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm nghó ñeán ñaïo. Hoaëc choán ngaï quyû, buïng lôùn nhö nuùi Thaùi, moãi beà roäng maáy möôi do-dieân, coå nhoû nhö caây kim, thaân cao maáy möôi tröôïng. Luùc aáy, taâm yù hoang mang, chæ nghó ñeán aên uoáng, trong hoaøn caûnh aáy, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm nghó ñeán ñaïo. Coøn nhö sinh leân moät trong saùu taàng trôøi, maëc traêm öùc thöù y phuïc trang nghieâm, aên thì cam loä, ngoïc nöõ vaây quanh, nhìn phía Ñoâng thì queân phía Taây, nhìn traùi thì queân phaûi, nhö ñeám baùnh xe quay nhanh khoâng coù ñaàu moái. Trong hoaøn caûnh aáy, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm nghó ñeán ñaïo. Neáu sinh vaøo mieàn bieân giôùi moïi rôï, khoâng coù Phaät phaùp, moïi ngöôøi khoâng nghe ñöôïc aâm thanh ba phaùp, khoâng coù taâm chaân chaùnh, khoâng coù ñöùc tin vöõng chaéc, neân soáng trong taø kieán, hoaëc sinh leân coõi trôøi tröôøng thoï, trong hoaøn caûnh aáy, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm, nghó ñeán ñaïo. Hoaëc ngöôøi tuy sinh ôû choán trung quoác, nhöng tay chaân khoâng laønh laën, saùu caên khoâng

ñuû, hoaëc ñui ñieác, caâm ngoïng. Trong hoaøn caûnh ñoù, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm, nghó ñeán ñaïo. Hoaëc sinh sau Phaät, sinh vaøo ñòa nguïc nguõ voâ giaùn, trong hoaøn caûnh ñoù, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm khoâng nghó ñeán ñaïo. Neáu Phaät ra ñôøi thì nhöõng keû aáy soáng trong nhaø taø kieán, khoâng tin Tam baûo, chæ töông öng vôùi ñieân ñaûo, trong hoaøn caûnh aáy, khoâng theå phaùt sinh thieän taâm, khoâng nghó ñeán ñaïo. AÁy laø taùm tröôøng hôïp khoâng theå phaùt sinh thieän taâm. Ngöôøi laønh khoâng theå soáng vôùi keû aùc, keû aùc khoâng theå soáng chung vôùi ngöôøi laønh. Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: –Nhö ngaøy nay Ta xuaát hieän treân theá gian, laø Baäc Nhö Lai Chí Chaân Chaùnh Ñaúng Giaùc ñuû möôøi hieäu, noùi roäng ñaïo nghóa thöôïng, trung, haï ñeàu laønh, yù chí thuù höôùng ñeán choã dieät ñoä, ñoä ngöôøi chöa ñöôïc ñoä. Cho neân noùi: Thôøi qua sinh lo, ñoïa vaøo ñòa nguïc.

M Tìm caàu khaép moïi nôi Quaùn saùt töøng nieäm taâm Xem kia gioáng nhö ñaây Khoâng yeâu mình, yeâu ngöôøi Coi maïng mình nhö ngöôøi Neân khoâng haïi ngöôøi khaùc. Tìm caàu khaép moïi nôi: Taâm nghó caû möôøi phöông xem chuùng sinh naøo khoâng sôï cheát, khoâng mang noãi sôï seät. Laïi nghó xem coù chuùng sinh naøo maø taâm hoï khoâng nghó ñeán vui, khoâng sôï khoå. Laïi xem coù nhöõng chuùng sinh naøo coù taát caû caùc haïnh ñeå töï vui söôùng, cho neân noùi: Tìm caàu khaép moïi nôi. Quaùn saùt töøng nieäm taâm: Taâm thöôøng nhôù nghó ñeán coäi goác cuûa vieäc laøm. Vieäc laøm coù hai: Moät laø quaùn tònh, hai laø quaùn baát tònh. Ngöôøi trí thì quaùn tònh, keû ngu thì quaùn baát tònh. Cho neân noùi: Quaùn saùt töøng nieäm taâm. Xem kia gioáng nhö ñaây: AÁy laø moïi ngöôøi duø lôùn nhoû, xaáu ñeïp, ai cuõng ñeàu coù baûn tính. Moïi ngöôøi nghó ñeán nhau nhö nghó ñeán chính thaân mình, khoâng khaùc, cho neân noùi: Xem kia gioáng nhö ñaây. Khoâng yeâu mình, yeâu ngöôøi: Thaân con ngöôøi boán ñaïi nhö nhau, söï soáng gioáng nhau, khoâng coù cao thaáp. Maïng soáng ai naáy roát cuøng ñeàu bò tan raõ. Cho neân noùi: Khoâng yeâu mình, yeâu ngöôøi, coi maïng mình nhö ngöôøi, neân khoâng haïi ngöôøi khaùc.

M Moïi ngöôøi ñeàu sôï cheát

Sôï roi gaäy ñaùnh ñaäp Laáy thöông mình laøm duï Chôù gieát, chôù ñaùnh ñaäp. Moïi ngöôøi ñeàu sôï cheát: Chuùng sinh trong naêm ñöôøng troâi laên theo boán doøng ñeàu sôï khoå sôû, ñoäc haïi, neân ai cuõng ñeàu töï lo baûo veä sinh maïng mình. Ñöùc Theá Toân daïy: “Neáu bieát töï baûo veä maïng soáng cuûa mình thì khoâng neân laøm nhöõng vieäc ñoäc aùc ñaùnh ñaäp. Keû ngang taøng ôû theá gian laøm böøa moïi toäi aùc, duøng dao maùc gaäy goäc gieát haïi nhau. Keû cöôøi vui laøm ñieàu aùc, khieán ngöôøi keâu gaøo, khoùc loùc chòu ñau ñôùn, trong loøng hoï möu tính chuyeän taøn ñoäc gaây hoïa cho caû doøng hoï ngöôøi ñang haønh haï mình.” Cho neân ngöôøi hieåu bieát phaûi ngaên chaän tai hoïa khi noù chöa phaùt sinh. Taïo phuùc ñöùc trong söï voâ hình, cho neân noùi: “Moïi ngöôøi ñeàu sôï cheát, ai cuõng sôï roi voït ñau ñôùn, laáy vieäc tha thöù mình laøm thí duï, chôù gieát, chôù ñaùnh ñaäp. Keû gieát haïi thì chính hoï ñaõ ruùt ngaén maïng soáng cuûa hoï.” Cho

neân caùc ngöôi phaûi bieát traùnh xa söï gieát haïi.

M Nhö ngöôøi ñi laâu Xa veà an laønh Thaân thuoäc ñeàu an Trôû veà vui möøng. Thuôû aáy, Ñöùc Phaät ngöï trong khu laâm vieân Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, thuoäc thaønh Xaù-veä. Trong thaønh Xaù-veä coù moät anh noï teân Chung Khaùnh, baø con doøng hoï ñoâng nhieàu khoâng theå tính keå. Baûn thaân anh thieáu thoán tieàn baïc, aùo khoâng ñuû che thaân, côm khoâng ñuû no loøng. Heã moãi laàn gaëp, baø con ñeàu ngoaûnh maët sang choã khaùc, khoâng ngoù ngaøng ñeán anh. Chung Khaùnh töï nghó: "Kieáp tröôùc phöôùc moûng neân ñôøi naøy khoâng gaëp may. Töï bieát vì quaù ngheøo neân baø con hoï haøng môùi laïnh nhaït, laùnh xa. Ra ñöôøng thì bò ngöôøi khinh cheâ, veà nhaø thì bò vôï con traùch moùc, thaø raèng ta ra khoûi xöù naøy, ñeán nôi khaùc kieám soáng, soáng cheát bôûi soá trôøi, bieát phaûi laøm theá naøo. Thaø ñeán xöù khaùc maø cheát coøn hôn laø soáng ôû queâ nhaø." Theá roài Chung Khaùnh boû xöù ñi ñeán ñòa phöông khaùc, laøm möôùn cho ngöôøi kieám soáng qua ngaøy. Nhôù maõi thaân phaän ngheøo tuùng bò baø con hoï haøng laïnh nhaït xa laùnh, neân anh ngaøy ñeâm sieâng naêng laøm vieäc queân caû aên uoáng nguû nghæ. Daàn daàn anh daønh duïm ñöôïc voâ soá taøi vaät nhö vaøng baïc, chaâu baùu, xa cöø, maõ naõo, san hoâ, hoå phaùch, laïc ñaø, löøa, roài anh thueâ xe chôû heát chaâu baùu cuûa caûi trôû veà queâ cuõ. Baø con hoï haøng nghe tin Chung Khaùnh trôû veà vôùi nhieàu chaâu baùu, ñeàu ra ñoùn tieáp möøng rôõ. Nhöng vì anh xa caùch gia ñình khaù laâu, ñaàu buø toùc roái, raâu ria xoàm xoaøm, aùo quaàn baån thæu, ñi boä mang tieàn cuûa veà, neân baø con hoï haøng khoâng nhaän ra, neân hoï môùi hoûi: –Hieän giôø Chung Khaùnh ôû ñaâu? Chung Khaùnh ñaùp: –Anh ta ñang ôû phía sau, choác laùt seõ ñeán. Baø con hoï haøng ñôïi chôø ngöôøi ñi sau, hoûi ngöôøi ñi sau: –Chung Khaùnh ñang ôû ñaâu? Ngöôøi ñi sau traû lôøi: –Chung Khaùnh laø ngöôøi ñi ñaàu. Nhö vaäy, traûi qua thôøi gian raát laâu maø hoï khoâng thaáy Chung Khaùnh. Chung Khaùnh

noùi laø y ñang coøn ôû sau, ngöôøi phía sau laïi noùi y ñang ôû phía tröôùc. Chung Khaùnh saép ñeán nhaø nhöng khoâng ai nhaän ra Chung Khaùnh. Nhöng roài, baø con hoï haøng baét teân noâ boäc cuûa Chung Khaùnh chæ cho hoï bieát. Chöøng gaëp laïi nhau, baø con hoï haøng môùi baûo: –Caäu ñi quaù laâu, neân khoâng nhaän ra ñöôïc. Ngöôøi thì vaãn laø ngöôøi xöa maø hình daïng ñoåi thay ñeán nhö vaäy. Hoâm nay, baø con hoï haøng coù yù ñeán ñoùn caäu, taïi sao caäu laïi xem thöôøng, baûo laø caäu ñang ôû phía sau. Chung Khaùnh ñaùp: –Toâi chaúng phaûi Chung Khaùnh. Ngöôøi ngoài treân xe chôû chaâu baùu phía sau môùi laø Chung Khaùnh. Ngaøy xöa, y ngheøo khoå tieàu tuïy, baø con hoï haøng khinh mieät, moãi khi chôït gaëp maët lieàn ngoaûnh maët sang choã khaùc. Hoâm nay caùc vò tìm Chung Khaùnh coù vieäc gì? Baø con hoï haøng traû lôøi raèng: –Chuùng toâi ñoùn röôùc caäu ta, chaúng bieát sao ngaøy nay caäu ta giaøu coù ñeán nhö vaäy. Hieän giôø, baø con hoï haøng tuy khoâng coøn ñoâng ñuû nhö xöa, nhöng chaúng phaûi ñaõ maát heát. Khi tôùi ngoaøi thaønh cuøng hoûi thaêm nhau, roài Chung Khaùnh taém goäi saïch seõ, maëc aùo môùi vaøo thaønh, veà nhaø. Saùng sôùm sau, anh töø bieät baø con hoï haøng. Vì xa caùch Ñöùc Nhö Lai laâu ngaøy neân anh muoán ñeán leã baùi thaêm hoûi Ngaøi. Baø

con hoï haøng noùi: –Chuùng toâi cuõng muoán ñi theo. Roài baø con hoï haøng cuøng vôùi anh naøy ñeán choã Phaät, traùn laïy saùt chaân Phaät roài cuøng ngoài sang moät beân. Ñöùc Theá Toân thaáy moïi ngöôøi ñaõ ngoài yeân, Ngaøi beøn noùi baøi keä raèng: Nhö ngöôøi ñi laâu, Xa veà an laønh, Thaân thuoäc ñeàu an, Trôû veà vui möøng. Luùc aáy Chung Khaùnh vaø baø con hoï haøng vui möøng hôùn hôû, taâm laønh phaùt sinh. Chung Khaùnh ñöùng daäy khoûi choã ngoài, quyø thaúng thænh Phaät vaø chuùng Taêng veà nhaø mình thieát trai cuùng döôøng. Ñöùc Nhö Lai im laëng nhaän lôøi. Saùng hoâm sau, ñeán giôø, Ñöùc Phaät vaø Tyø-kheo Taêng ñaép y oâm baùt, caùc Tyø-kheo theo sau Ñöùc Phaät cuøng ñeán nhaø Chung Khaùnh, roài moãi vò ngoài theo thöù lôùp. Chung Khaùnh töï tay daâng caùc moùn aên uoáng ngon ngoït. Sau khi ñaïi chuùng aên xong, chính Chung Khaùnh daâng nöôùc röûa tay, sau ñoù Chung Khaùnh laáy moät caùi gheá nhoû tröôùc maët Nhö Lai ñeå ñöôïc chuù nguyeän. Ñöùc Nhö Lai noùi baøi keä: Ngöôøi öa laøm phöôùc Ñôøi naøy ñôøi sau Töï ñöôïc phöôùc baùo Ngöôøi thaân ñeán vui. Khôûi töø thaùnh giaùo Caám ñieàu baát thieän Gaàn ñaïo deã meán Xa ñaïo ai gaàn. Gaàn vaø khoâng gaàn Choã ñeán khaùc nhau Gaàn ñaïo leân trôøi Xa ñaïo ñoïa nguïc. Luùc baáy giôø, Chung Khaùnh vaø baø con hoï haøng nghe lôøi Phaät daïy taâm yù môû toû, ngay

taïi choã ngoài, hoï ñaït ñöôïc loøng tin vöõng chaéc.

M Taâm öa phaùp vaø giôùi Thích tu taäp kính tin Töï giöõ gìn thaân mình Ñöôïc moïi ngöôøi kính meán. Taâm öa phaùp vaø giôùi: Theá naøo laø chuùng sinh tu taäp theo giaùo phaùp, tu taäp caùc phaùp laønh, ñaày ñuû giôùi luaät? Nghóa laø neáu coù chuùng sinh vaâng giöõ giôùi caám, khoâng maûy may loãi laàm, nhôø phöôùc giöõ giôùi aáy ñöôïc sinh leân coõi trôøi Phaïm thieân höôûng phöôùc khoâng cuøng taän, ñoù laø do giôùi thieáu soùt, khoâng vaâng giöõ giôùi caám. Vì sao? Vì hoï muoán ñöôïc phöôùc trôøi. Neáu laïi coù ngöôøi vaâng giöõ giôùi caám, khoâng maûy may loãi laàm, phöôùc ñöùc giöõ giôùi naøy khoâng caàu sinh leân coõi trôøi, laøm Phaïm thieân, Ñeá Thích, khoâng caàu laøm Ma vöông, khoâng caàu laøm vua Chuyeån luaân cai trò boán thieân haï. Nay ta hoài höôùng phöôùc ñöùc giöõ giôùi ñeå caàu quaû Voâ thöôïng Ñaúng chaùnh giaùc, ñoù goïi laø ñaày ñuû giôùi, cho neân noùi: Taâm öa phaùp vaø giôùi. Thích tu taäp kính tin: Giöõ loøng tin vöõng chaéc, thöôøng vui tu taäp, taâm khoâng lo sôï, cuõng khoâng roái loaïn. Moïi vieäc laøm ñeàu coù taâm kính tin, thöôøng soáng vôùi söï chaân thaät, coù ghi nhôù, khoâng soáng vôùi lô ñeãnh. Noùi ra lôøi gì ñeàu chí thaønh, khoâng noùi loãi ngöôøi, cho neân noùi: Thích tu taäp kính tin. Töï giöõ gìn thaân mình: Laøm ñieàu thieän nghóa laø töï vì mình maø ñem cuûa caûi boá thí thì töï mình ñöôïc phöôùc. Vaâng giöõ giôùi caám, taâm khoâng buoâng lung, mong ñöôïc an ñònh taâm thaàn, laøm röôøng coät cho ñôøi sau. Giaûng noùi nghóa kinh, choïn laáy choã ñoàng, dò, cuõng vì chính mình. Cho neân noùi: Töï giöõ gìn thaân mình. Ñöôïc moïi ngöôøi kính meán: Ngöôøi giöõ gìn ñöùc haïnh, duø ñeán xöù naøo, cuõng ñöôïc moïi ngöôøi khen ngôïi phöôùc ñöùc cuûa mình. Nhôø moïi ngöôøi maø tieáng taêm mình ñöôïc vang xa, cho neân noùi: Ñöôïc moïi ngöôøi kính meán.

M Ñöôïc moïi ngöôøi kính meán Ñeàu do mình maø ra Ñôøi nay ñöôïc khen ngôïi Ñôøi sau sinh coõi trôøi. Ñöôïc moïi ngöôøi kính meán: Ngöôøi maø ñöùc haïnh hoaøn toaøn thì ñöôïc tieáng taêm, ñöôïc haèng ngaøn muoân ngöôøi toân kính. Lôøi noùi vaø vieäc laøm ñeàu ñaùng laøm khuoân maãu cho ngöôøi noi theo. Ñoù laø do chöa nhoùm ñöùc haïnh khoâng thieáu khuyeát, neân noùi: Ñöôïc moïi ngöôøi kính meán. Ñeàu do mình maø ra: Ngöôøi tu haïnh laønh mong traùnh khoûi aùch naïn. Ngöôøi nhaän laõnh cuûa tín thí nhö aùo meàn, thöùc aên uoáng, giöôøng choõng, thuoác men thì phaûi giöõ gìn giôùi caám, khoâng ñeå thieáu khuyeát. Beân trong coù taâm chaân thaønh thì cuûa tín thí beân ngoaøi môùi tieâu hoùa ñöôïc, cho neân noùi: Ñeàu do mình maø ra. Ñôøi nay ñöôïc khen ngôïi: Ñöùc haïnh ñöôïc trôøi, ngöôøi khen taëng ñaùng kính ñaùng quyù, duø ñi ñeán ñaâu cuõng khoâng trôû ngaïi, cho neân noùi: Ñôøi nay ñöôïc khen ngôïi. Ñôøi sau sinh coõi trôøi: Sau khi qua ñôøi ñöôïc sinh leân coõi trôøi höôûng phöôùc töï nhieân vôùi nhaø cao, ñieän caùc baèng baûy baùu, cho neân noùi: Ñôøi sau sinh coõi trôøi.

M Daïy tu khieán vaâng nhaän Ngaên döùt vieäc phi phaùp Ñieàu ngöôøi laøm laønh nhôù Laø xa lìa vieäc aùc. Daïy tu khieán vaâng nhaän: Ñoái vôùi phaùp coâng ñöùc thì truyeàn daïy chaùnh phaùp, heã hoï caàn tu giaùo phaùp gì thì giaûng noùi giaùo phaùp ñoù, cho neân noùi: Daïy tu khieán vaâng nhaän. Ngaên döùt vieäc phi phaùp: Ngöôøi laøm nhöõng vieäc khoâng ñuùng phaùp bò moïi ngöôøi gheùt boû, taâm thöôøng taùn loaïn, moïi ngöôøi ñeàu gheùt boû, phaûi ñoïa ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh, cho neân noùi: Ngaên döùt vieäc phi phaùp. Ñieàu ngöôøi laøm laønh nhôù: Ngöôøi laøm vieäc laønh ñaày ñuû ñöùc laønh, khoâng bao giôø laøm cho ngöôøi khaùc ñoïa vaøo ñöôøng aùc, cho neân noùi: Ñieàu ngöôøi laøm laønh nhôù. Laø xa lìa vieäc aùc: Ñieàu phaûi bieát ñoù laø ñieàu aùc. Laøm nhöõng vieäc khoâng caàn thieát thöôøng ñi ñoâi vôùi vieäc aùc. Ñieàu maø taâm nghó thì ñöùng ñaàu laø ñieàu aùc, cho neân noùi: Neân xa lìa vieäc aùc.

M Ngöôøi thieän vaø baát thieän Caû hai khoâng khaùc nhau Baát thieän ñoïa ñòa nguïc Ngöôøi thieän sinh coõi trôøi. Ngöôøi thieän vaø baát thieän: Hai haïng ngöôøi naøy khaùc nhau. Haïng thöù nhaát thì toát ñeïp, haïng thöù hai thì xaáu xa. Haïng thöù nhaát thì an ñònh, haïng thöù hai thì taùn loaïn. Haïng thöù nhaát thì höôùng veà ñöôøng laønh, haïng thöù hai thì nhaém vaøo ñöôøng aùc. Haïng thöù nhaát ñöôïc khen ngôïi, haïng thöù hai bò cheâ bai, cho neân noùi: Ngöôøi thieän vaø baát thieän. Caû hai khoâng khaùc nhau: Ai naáy soáng treân ñôøi naøy, roát cuøng ñeàu ñi veà choã cheát, chæ do choã hoï taïo nghieäp môùi ñöa ñeán keát quaû khaùc nhau ôû mai sau, cho neân noùi: Caû hai khoâng khaùc nhau. Baát thieän ñoïa ñòa nguïc: Boïn ngöôøi xaáu aùc laøm nhöõng vieäc baát thieän do chính hoï laøm ra roài laïi xuùi giuïc ngöôøi khaùc cuõng laøm gioáng nhö mình, cho neân noùi: Baát thieän ñoïa ñòa nguïc. Ngöôøi thieän sinh coõi trôøi: Töù song baùt boái goàm möôøi hai baäc Hieàn só, nhöõng vò naøy tu taäp coäi goác thieän, thích ñaïo nôi caûnh vaéng laëng, khoâng öa caûnh ñôøi phieàn toaùi, cho neân noùi: Ngöôøi thieän sinh coõi trôøi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.